

İŞ CİNAYETLERİ VE İŞÇİ KATLIAMLARI ARTARAK DEVAM EDİYOR

TMMOB ANKARA İKK: İŞ CİNAYETLERİ VE İŞÇİ KATLIAMLARI ARTARAK DEVAM EDİYOR

TMMOB Ankara İKK tarafından 3 Mart İş Cinayetlerine Karşı Mücadele Günü ile ilgili 03 Mart 2021 tarihinde “İş Cinayetleri ve İşçi Katliamları Artarak Devam Ediyor” başlıklı bir basın açıklaması yayımlandı.

3 Mart, dünya madencilik tarihinde yaşanan en büyük facialardan biri olan ve grizu patlaması sonucu 263 madencinin yaşamını yitirdiği 1992 Kozlu faciasının yıldönümüdür. Facianın yıldönümünde Kozlu’da hayatını kaybeden maden emekçilerini bir kez daha saygıyla anıyoruz.

3 Mart, iş cinayetlerine dikkat çekebilmek, işçi sağlığının ve iş güvenliğinin önemini vurgulamak için TMMOB tarafından 2012 yılında “İş Cinayetlerine Karşı Mücadele Günü” olarak ilan edilmiştir.

Ülke tarihimiz, iş cinayeti ve işçi katliamı olarak tanımlanabilecek facialar ile doludur. 13

Mayıs 2014 tarihinde Soma’da ülke tarihinin en büyük maden faciası meydana gelmiş ve 301 madenci hayatını kaybetmiştir. Bu facianın hemen ardından 6 Eylül 2014’te Torunlar Center Asansör Faciasında 10 inşaat işçisi, 4 Kasım 2014’te Yalvaç’ta gerçekleşen trafik kazasında 18 tarım işçisi, 28 Ekim 2014’te Ermenek’teki kömür madeninde 18 madenci, 17 Kasım 2016’da Şirvan’da bakır madeninde 16 madenci, 17 Ekim 2017’de Şırnak’ta 8 madenci, 3 Temmuz 2020’de Sakarya Hendek’te havai fişek fabrikasında 8 işçi ve bu patlamadan sadece birkaç gün sonra gerçekleşen imha işleminde ise 3 yurttaşımız hayatını kay-

betmiştir. Kozlu'daki faciadan günümüze kadar yaşanan olumsuzluklardan gerekli dersler çıkarılmamış, atılması gereken adımlar atılmamıştır. İş cinayetleri ve işçi katliamları artarak devam etmektedir.

İş kollarının neredeyse tamamında iş cinayetleri yaşanmaktadır. Binlerce işçi iş kazalarında sakat kalmakta, meslek hastalıkları ile hayatını kaybetmektedir. SGK'nın iş kazaları ve meslek hastalıklarına dair yayınladığı en güncel istatistik 2019 yılına aittir. Bu istatistiğe göre 2019 yılında 1.149 emekçinin hayatını kaybettiği, buna karşın meslek hastalığı sonucu ise bir tane bile can kaybı yaşanmadığı ilan edilmiştir. ILO'nun yürüttüğü çalışmalara göre; dünyada her yıl meydana gelen iş kazası sonucu ölümlerin 6,3 katı kadar can kaybı, meslek hastalığı ve işle ilgili hastalıklar sonucu meydana gelmektedir. Bu çalışmalar ile SGK tarafından açıklanan veriler esas alındığında 2017 yılında en az 10.218, 2018 yılında en az 9.714, 2019 yılında en az 7.238 emekçi meslek hastalığı sonucu hayatını kaybetmiştir. İş kazaları ve meslek hastalığı sonucu her gün 35 emekçi hayatını kaybetmektedir. Buna rağmen işçi sağlığı ve iş güvenliği konusu ülke gündeminde yeterli düzeyde yer alamamaktadır. Oysa SGK'nın açıkladığı yıllık iş cinayeti sayıları bile durumun vahametini ortaya koymaktadır. Açıklanan verilere göre 2015 yılında 1.252, 2016 yılında 1.405, 2017 yılında 1.633, 2018 yılında ise 1.541 işçi, iş cinayetlerinde yaşamını yitirmiştir.

İşyerleri denetlenmemektedir. Denetimsizlik ve yaptırımsızlık sürdükçe iş cinayetlerini engellemek mümkün değildir. Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı 2019 yılı faaliyet raporunda yer alan bilgilere göre 2019 yılında İSİG yönünden yapılan toplam teftiş sayısı 3.088'dir. Bu denetimlerin önemli bir bölümü, eksikliklerin giderilip giderilmediğini kontrol için yapılan ikinci denetlemeler oluşturmaktadır. Yapılan her denetimin yeni bir denetim olduğu kabul edilse dahi her 1.000 işyerinden yalnızca 1,6'sı İSİG yönünden denetlendiği anlaşılmaktadır. Rakamların ortaya koyduğu gerçek, bu şekilde devam eden denetim faaliyetlerinin göstermelikten ibaret olduğu ve devletin gerekli sorumluluğu göstermediğidir.

Her yıl, evine eklemek götürebilmek için emek harcayan 2 bin civarında emekçinin iş cinayetle-

rinde hayatını kaybediyor olması, 10 bin civarında emekçinin meslek hastalıkları sonucu hayatını kaybediyor olması büyük bir sorun ile karşı karşıya olduğumuzu anlatmaya yetmektedir. Şans eseri hayatta kalıp, geçirdiği sakatlık yüzünden engelli olan emekçiler hayatlarının geri kalanını büyük zorluklar ile sürdürmektedir. Bazı emekçiler sakatlanmalar sonrası oluşan engellilik tipi ve oranlarına bağlı olarak çalışamayacak duruma gelmektedir. Çalışacak durumda olanlar ise engelli istihdamındaki sorunlar ve kent altyapılarımızın engellilere uygun olmayışının doğurduğu diğer sorunlar ile boğuşmaya mahkûm olmaktadır.

İş kazaları ve meslek hastalıklarına yönelik resmi makamlarca açıklanan istatistikler yaşamakta olduğumuz acı tabloyu göstermeye yetmektedir. Ancak açıklanan veriler gerçeği tam olarak yansıtmamaktadır. Covid-19 pandemisi sürecinde açıklanan verilerin gerçeği ne oranda yansıttığı, verilere nasıl müdahale edildiği ve gerçeğin nasıl manipüle edilmeye çalışıldığı ortaya çıkmıştır. Veriler ile oynamanın bir yönetim biçimi haline geldiği ülkemizde gerçeği yansıtan veriye ulaşmak ayrı bir sorun haline gelmiştir. İş kazaları, meslek hastalıkları vb. ile ilgili verilerin tamamı kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

İş cinayetlerinin sorumluları korunmakta hatta aklanmaktadır. 301 emekçinin yaşamını kaybetmesine neden olan Soma Faciası sorumlularından tutuklu kimse kalmamıştır. Can Gürkan'ın da aralarında bulunduğu 4 sanığa "olası kastla 301 kez öldürme ve 162 kez yaralama" suçundan ceza verilmesine hükmeden Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin beş kişiden oluşan heyetinin üçü değiştirilmiş ardından karar bozulmuş ve tutukluların tamamı tahliye edilmiştir.

İş cinayetleri ile mücadele ertelenebilir, ötelelenebilir bir gündem değildir. İş cinayetlerinin yaşanmaması için yürütülen mücadelenin güçlendirilmesi ve gerekli yasal düzenlemelerin zaman kaybetmeden gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda gerçekçi adımlar atılabilmesi için işverenleri sorumluktan kaçırarak yaklaşıma son verilmesi gerekmektedir. İşverenleri temel sorumluluktan kurtaran, sorumluluğu bir günah keçisi olarak iş güvenliği uzmanlarının üzerine yükleyen mevcut sistemde, önleyici ve engelleyici bir faaliyetin organize edilmesi mümkün olmayacaktır.

Esnek çalışma düzenini getiren 4857 sayılı İş Kanunu, İşyerlerinde işçi sağlığı güvenliğini, serbest piyasa koşullarında çalışan, Ortak Sağlık Güvenlik Birimlerine (OSGB) havale eden 6331 sayılı İş Sağlığı Güvenliği Yasası problemlidir. Problemliliği olan kanunların uygulamaları dahi yeterli değildir. Sorunun temelinde işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin düzenlemelerde sendikalar, meslek örgütleri ve bilim insanlarının görüşlerinin dikkate alınmaması yatmaktadır.

Taşeronlaştırma, özelleştirme, sendikasıztırma, denetimsizlik, esnek istihdam politikaları, kayıt dışı çalışmaya izin veren politikalar ve bunun sonucu oluşturulan mevzuat ile sorunlu bir sistem üretmiştir. Emeğe ve emekçiye düşman olan bu sistem sermayenin sınırsız sömürü düzeninin bir tezahürüdür. İş cinayetlerini seyrederek olan biteni kadere, fitrata bağlayan açıklamalar yapan siyasi iktidar bu sistemi korumak üzere yoğun çaba sarf etmektedir.

Tablonun giderek ağırlaşmasının bir diğer nedeni de sendikal hakların baskı altına alınmasıdır. Sendikal örgütlenmenin önündeki engeller tüm çalışanlar için kaldırılmadıkça işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda yol alınamayacaktır. Sendikasıztırma, sendikasıztırma, örgütsüz bir çalışma yaşamı ile emekçiler tüm olumsuzluklara açık ve savunmasız bir durumdadır.

Olumsuz gidişata Covid-19 pandemisinin etkileri de eklenmiştir. Pandemi sürecinin yönetimi ve salgından koruma politikaları çalışma hayatı için geçerli olmamış, emekçiler salgının ölümcül sonuçları ile baş başa bırakılmıştır. Sermaye sınıfının ihtiyaçlarının karşılaması pahasına Covid-19 salgını yok sayılmıştır. Bu süreçte kölelik sistemine benzer uygulamalar ile emekçi düşmanlığının çirkin yüzü bir kez daha ortaya çıkmıştır. İşçilerin fabrikalara hapsedildiği, şantiyelerden çıkarılmadığı, hasta olsalar dahi dur durak bilmeden çalıştırıldıklarına dair haberler sıklıkla kamuoyu gündemine yansımıştır. İşçilerde Covid-19 pozitif vaka oranı, Türkiye geneli vaka oranının 3,2 katıdır. Salgın koşulları altında sağlıkçılar başta olmak üzere emekçiler için gerekli tedbirler alınmamış, çarklar dönsün denilerek yurttaşlarımız salgına kurban verilmiştir.

Gerçekleşen iş cinayetleri ve iş kazalarının büyük çoğunluğunun önlenemez olduğu bilinmektedir. Bilimsel ve teknik ölçütler doğrultusunda

atılacak adımlar ile göz göre göre "geliyorum" demekte olan facialara son vermek mümkündür. Bunun için önce insan hayatını ve emeğe değer veren bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanması, öncelikle devletin ve işverenin görevidir, sorumluluğu yükleyecek kurban arama anlayışına son verilmelidir.

Amacı "işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi" olan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu amacına uygun olarak baştan aşağı değiştirilmelidir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanına ilişkin düzenlemelerin ve denetimin yalnızca Aile, Çalışma Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülmesi, doğru kararların alınmasının önünde bir engeldir. Bu nedenle düzenleme ve denetleme; Aile, Çalışma Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yanında, Sağlık Bakanlığı, üniversiteler, sendikalar, TTB ve TMMOB'den oluşan idari ve mali yönden bağımsız bir enstitü tarafından yerine getirilmelidir. Çalışma yaşamına ilişkin tüm düzenlemeler bu enstitü tarafından yeniden ele alınmalı ve kararlaştırılmalıdır.

İş güvenliği uzmanlığı sistemi kamu eliyle sağlanacak şekilde yeniden yapılandırılmalı, hizmetin piyasalaştırılmasına son verilmelidir.

Örgütlenme ve sendikalaşmanın önündeki engeller kaldırılmalıdır. Taşeronlaşma ve benzeri uygulamalara son verilmelidir.

Denetim mekanizmaları bağımsız organizasyonlar olarak yeniden yapılandırılmalı, güçlendirilmelidir.

İş kazaları ve cinayetlerinin sorumlularına yaptırım uygulanmalı, işveren, ilgili kamu görevlileri ve sorumlular hakkında yargı süreçleri bağımsız bir şekilde işletilmelidir. Sorumluların aklanmasına son verilmelidir. Adalet sağlanmalıdır.

TMMOB olarak 3 Mart'ta; iş kazalarının, iş cinayetlerinin ve işçi katliamlarının son bulması için mücadele etmeye devam edeceğimizi bir kez defa ifade ediyoruz

Artarak devam eden iş cinayetlerine ve işçi katliamlarına son verecek adımlar zaman kaybetmeden atılmalıdır.

TMMOB Ankara İl Koordinasyon Kurulu